

Homilie vredesdienst Tereken 12 november 2023

Wapenstilstand of armistice van gisteren zaterdag 11 november 2023 is de jaarlijkse herdenking van de staakt-het-vuren van 11 november 1918, die het einde betekende van de Eerste Wereldoorlog. Tevens herdenken we op die dag ook alle slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog (1939 - 1945) en van alle andere oorlogen in de wereld. In 2022 woerden er 21 oorlogen en 216 gewapende conflicten.

In de afgelopen eeuw hebben meer dan 200 miljoen militairen en burgers de dood gevonden in oorlog. De smeulende puinhopen van de Eerste Wereldoorlog waren de lange aanloop naar de Tweede, en uit de as van die oorlog steeg de giftige wolk op van de Koude Oorlog (1945-1989).

Ontegensprekelijk zijn de oorlogen in Oekraïne en in Israël/Palestina ongeziene catastrofes, historisch zelfs. Naast het internationale (humanitaire) recht zijn ook ons volgehouden vredeswerk grotendeels aan flarden geschoten. Het menselijk leed is onbeschrijflijk.

Op 11 april 1963, op Witte Donderdag, werd de encycliek *Pacem in Terris* door paus Johannes XXIII aan de wereld voorgesteld. *Pacem in Terris* gericht aan alle mensen van goede wil werd geschreven kort na de bouw van de Berlijnse Muur in 1961, dat Oost en West definitief tot een meer dan symbolische breuk bracht, met een enorme bewapening aan beide kanten.

Deze encycliek is in wezen het Magna Carta van de wereldwijde christelijke vredesbeweging. Een geordende samenleving kan in vrede leven door vier kernbegrippen te respecteren en te realiseren/na te streven: waarheid, rechtvaardigheid, liefde en vrijheid. De rol van een internationale wereldorde, in dit geval georganiseerd of gewaarborgd door de Verenigde Naties, is van groot belang in het voorkomen, beheersen en beslechten van (gewapende) conflicten.

Er zijn nu meer oorlogen dan vroeger (in meer dan 30 landen); nu meer vluchtelingen dan ooit (meer dan 117 miljoen)! We stellen een banalisering vast van geweld en kwaad met ontelbare menselijke drama's! Oorlog is altijd een kwaad. Je weet wanneer een oorlog begint, maar niet wanneer die eindigt. De huidige 'derde'

wereldoorlog die "stukje bij beetje" wordt uitgevochten (in Oekraïne, Syrië, Jemen, Myanmar, Somalië, Nagorno Karabach, Gaza en meer) heeft de dringende noodzaak benadrukt van vernieuwd engagement voor vrede, vooral door de diplomatie. Er is niets ergers op de wereld dan oorlog, gewelddadig conflict.

Oorlog blijft altijd onbegrijpelijk en onaanvaardbaar. Eerst begrijp je niet wat oorlog is. Je begrijpt het pas als je hem ziet, hoort en voelt. Een oorlog doodt mensen; doodt ook cultuur en samenleving, vernielt de volledige infrastructuur. Oorlog creëert angst en vooral haat tegenover de ander, tegenover de agressor. Wanneer een oorlog begint, bepaalt die oorlog hoe je leeft, hoe je denkt, hoe je je beslissingen neemt.

De afwijzing van oorlog en wapenwedloop ligt in de lijn van de pauselijke leerverkondiging van de laatste 150 jaar. Duidelijker dan zijn voorgangers spreekt paus Franciscus zich uit tegen atoomwapens. Voor hem is een wereld zonder nucleaire wapens 'mogelijk en noodzakelijk'. Het gebruik van kernwapens voor oorlogsdoelen is een misdaad en het bezit ervan immoreel. In de wereld is er weinig vrede omdat er geen of onvoldoende dialoog of bemiddeling is. We zullen de cultuur van dialoog moeten bevorderen en als vredespelgrim of vredestichter handelen. Velen lijden onder de onophoudelijke oorlogsgruwelen op zoveel plaatsen in de wereld.

Ik ervaar het als een persoonlijke nederlaag dat wij het verder bloedvergieten niet kunnen verhinderen en dat onze inzet en oproepen tot vrede via dialoog onbeantwoord blijven. Oorlog is waanzin. Elke oorlog is een mislukking. Oorlog is zelfmoord, het is zelfvernietiging. Elke maatschappelijke spanning heeft nood aan iemand die vrede brengt. Het bevorderen van de vrede in de wereld maakt integraal deel uit van de zending van de Kerk, als een instrument van vrede in de wereld en voor de wereld. Wie aan vrede wil bouwen, moet niet wachten op grote doorbraken. Grote vrede is het resultaat van vele kleine doorbraken. Kleine stapjes. Vrede creëert gemeenschap en zet vaart achter de dromen van vriendschap.

Paul Lansu, bestuurder Pax Christi International.